

A „gárdonyisok”

A tehetséggondozás gondjai, eredményei Egerben

Pontosan 232 esztendővel ezelőtt alapították a gimnázium Egerben, amely ma *Gárdonyi Géza* nevét viseli. Neves intézménye volt mindig a magyar oktatásügynek, s ma is az a hír járja róla, hogy az ország legjobb középiskoláinak egyike. Hogy mi lehet a mércéje egy gimnázium munkájának? Az például, hogy tanulóinak mekkora hányadát veszik fel a főiskolákra, egyetemekre. Nos, a Gárdonyi nem panaszkodhat. Érettségiző osztályaikba általában 15 gyerek jár. Közülük negyvenen akarnak továbbtanulni, akiknek 80 százalékát már évek óta az első nekifutásra felveszik a felsőfokú tanintézetekbe.

— *Ugye nagyon szigorúak a gimnáziumba való felvételi vizsgák eredményeinek elbírálásakor?* — kérdeztem dr. Nagy Endrénétől, a gimnázium igazgatójától.

Így válaszolt:

— Már évek óta nem tartunk felvételi vizsgákat. Még csak nem is beszélgetünk a hozzánk jelentkezőkkel. Húsz-huszonöt perc ugyanis nem elegendő ahhoz, hogy megismerjünk egy gyereket. Hogy kit veszünk fel, az kizárólag az általános iskolák javaslatán múlik.

— *Akkor bizonyára úgy érik el az eredményeiket, hogy a négyéves tanulmányi időszak alatt erősen rostálják a tanulókat, vagyis csak azok jutnak el az érettségig, akik végig kiválóan tanulnak.*

a hivatásunkból fakadó igényünk, hogy minden lehetőségünkkel éljünk tanítványaink teljesítőképesége fokozásához, jellemformálásuk alakításához, akkor nagy a valószínűsége annak, hogy nem kallódik el egyetlen tehetséges gyermek sem. Ehhez olyan nevelőtestületre van szükség, amelyben mindenki egyet akar; amelyben támogatjuk egymás munkáját; amelyben a gyermekek sorsáért érzett felelősség párosul a szakmai tudással.

Megismerni a diákokat

— *Mitől ilyen a Gárdonyi tanári kara?*

— Attól, hogy a testület fele-két-harmada jóformán éppen negyedszázada dolgozik együtt. Csak az utóbbi hat-hét évben jönnek hozzánk pályakezdők, és ők is zömében a gimnázium egykori diákjai. Ám a hagyománytól ők sem térnek el: ki-ki legalább annyi ideig készül fel egy-egy órára, mint amennyi ideig az tart. A megújulás és a kísérletezés ugyanakkor alapigénye minden pedagógusnak. S ha új oktatási formát vezetünk be — például a tagozatos, vagy fakultációs rendszert —, minden esetben átmentjük a korábbi, jól bevált, eredményt hozó módszereket. És még valami. Egyik legfőbb feladatunktól semmi sem téríthet el bennünket: alaposan megismerni diákjaink családját. Különösen nagy jelentőséget

Így ballagtak az idén az egri „gárdonyisok”.

— Az elmúlt öt esztendőben — összesen 25 osztályból — mindössze hárman morzsolódtak le. Vagyis, ha évente 240 gyereket veszünk fel, ugyanennyi le is érettségizik.

Gyermekközpontú iskola

— *Árulja el: hogyan csinálják?*

— Azon vagyunk, hogy a diákjaink ne csak megtanulják, hanem megértsék a tananyagot — válaszolja az igazgató. — Érezniük, tudniuk kell: mi mindent megteszünk annak érdekében, hogy ráébredjenek, a felelősségből rájuk is sok hárul. És megértsék: eredményt csak közösen tudunk elérni.

— *Milyen módszerrel teszik ezt?*

— Azzal, hogy minden tanulóra figyelünk, s valamennyiükkel képességeikhez alkalmazkodva foglalkozunk. Az egyikkel úgy, hogy — ha tudása hiányosabb a szükségesnél — a felzárkózását tartjuk elsődlegesnek. A másikkal pedig úgy — és ezt kiváltképp a jó képességű gyerekek esetében tesszük —, hogy plusz munkával, külön feladatokkal terheljük őket. Mi így értelmezzük a tehetséggondozást.

— *Kérem, beszéljen erről az utóbbiról részletesebben.*

— Az a véleményem — és ezt a tantestületünk minden tagja osztja —, hogy csak a gyermek- és tanulóközpontú iskola lehet „jó”. Vagyis az, amelyik maximális lehetőséget, támogatást és teret ad a diákok képességeinek kibontakoztatásához, egyéniségük, jellemük fejlődéséhez. Ehhez a pedagógiai gyakorlatban mindennél fontosabb az az érzék, amellyel észre tudjuk venni, felismerjük tanulóink személyiségi értékeit, továbbfejleszthető adottságait. Ha ez az érzék fellelhető a tanárban, akkor lehet a tanterv jó, de lehet rossz is, a gyerekek fejlődni fog. Nem állítom, hogy Nobel-díjas tudóssá, korszakalkotó felfedezővé érik itt, de nem is ez a „jó iskola” célja. Ma ugyanis a társadalomnak nem elsősorban ilyen emberekre van szüksége, hanem olyanokra, akik az iskolából kikerülve életútjuk további szakaszában is megtartják művelődési igényüket; akik választott pályájukon helytállnak; a közügyekért lelkesednek és tenni is tudnak a közöségükért; akik családjukat féltőn, okosan szeretik.

Az ehhez teret nyitó kapunak a kulcsa pedig a pedagógusok kezében van. Ha nekünk, tanároknak,

tulajdonítunk az iskola és a család jó együttműködésének.

— *Említette, hogy különböző módszerekkel ösztönzik a tanulásra a gyerekeket. Melyek ezek?*

— Nálunk a tanárok többnyire még az új anyagot is úgy adják le az órákon, hogy abba bevonják a diákokat. Így nem lanyhulhat a figyelmük, az osztály egyfolytában együttműködik a pedagógussal. Az óra alatt motivált diák pedig — mint bebizonyosodott — örömet leli a munkában, indítékot kap az alapkötelezettségen túli feladatok vállalásához is. Az önképzéshez, a valódi alkotó tevékenységhez.

Iskolánkban nagy hagyománya van a diákkörnek. Az ifjú matematikusok, fizikusok, kémikusok szakköreiről ma az egyetemeken, sőt a kutatóintézetekben is tudnak. A diákok tanulmányi, kulturális és sportversenyeken, pályázatokon vesznek részt. Tanulóink több mint fele ráadásul nem is egy, hanem két szakkörben működik.

Iskolai pályázatok is

— *Hogyan segítik a tanulókat az iskolai pályázatok?*

— Az utóbbi években több pályázatot is hirdettünk. Teret adtunk minden diáknak, aki szeretné fölmutatni tudását, tehetségét önmaga, szülei, tanulótársai, tanárai előtt. A pályázatokon csoportosan is részt vehetnek a tanulók, ez a közösségi szellemet erősíti. A képzőművészeti hajlamokkal rendelkező növendékeink az iskola „kisgalériájában” állíthatják ki műveiket. Ez az egyéni képességek továbbfejlesztése mellett a közösségi ízlés formálását is segíti.

— *Az ilyenfajta oktató-nevelő munka rendkívül fáradtságos. Mert ahhoz, hogy a tanulók az átlagosnál jobb eredményeket érjenek el, a pedagógusoknak is jobban kell dolgozniuk a megszokottnál. Mit kapnak a tanárok a többletmunkáért?*

— Nem többet, mint más iskolák pedagógusai. A fizetések átlagosak: havi 5–6 ezer forint. Lakást a tantestület tagjai eddig nem kaptak, mint ahogyan — ha építkezésbe kezdett egyikük-másikuk — az úgynevezett külön hitel- és támogatásformákból sem jutott nekik egyetlen fillér sem. És mégis gazdagok. A tanítás élményével és a tudattal, hogy aki kikerül a kezük alól, az megtalálja az életben a helyét.

Mérő Miklós